

Уроки 18-19

Тема: СКОРОЧЕННЯ ДРОБІВ

Мета. Навчити учнів скорочувати звичайні дроби способом розкладання чисельника і знаменника на множники.

Вимоги до підготовки учнів.

У результаті вивчення теми учні мають навчитися розв'язувати вправи, що передбачають скорочення дробу.

Методичні зауваження та поради

Уміння скорочувати дробу дуже потрібне для оперування звичайними дробами і пізніше, при вивченні алгебраїчних дробів. Поки йдеться про скорочення дробів, члени яких неважко розкласти на множники на основі ознак подільності, то матеріал учням здається неважким (хоча й потребує виконання багатьох тренувальних вправ).

У деяких випадках краще розкладати на множники не чисельник і знаменник, а тільки один із них, який легше розкласти.

Наприклад, щоб скоротити дріб $\frac{221}{260}$, досить розкласти на множники тільки знаменник. $260 = 2 \cdot 13 \cdot 10$. Оскільки 221 не ділиться ні на 2, ні на 5, то досить випробувати, чи не ділиться це число на 13. Маємо, що $221 = 13 \cdot 17$. Тоді

$$\frac{221}{260} = \frac{13 \cdot 17}{13 \cdot 20} = \frac{17}{20}$$

Якщо обидва члени дробу розкласти на множники легко не вдається, то скорочувати такі дробу досить важко навіть сильним учням. У цьому випадку учні можуть звернутися до таблиці розкладу чисел на прості множники (див. форзац [1]). А як діяти, якщо такої таблиці немає? Можна користуватися алгоритмом Евкліда.

Нехай треба скоротити, наприклад, дріб $\frac{143}{221}$. НСД членів даного дробу знаходимо послідовним діленням:

$$\begin{array}{r} 221 \overline{) 143} \\ \underline{143} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \overline{) 78} \\ \underline{78} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \overline{) 65} \\ \underline{65} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \overline{) 13} \\ \underline{65} \\ 0 \end{array}$$

Остання відмінна від нуля остача тут - 13. Отже, даний дріб можна скоротити на 13. Вивчення алгоритму Евкліда програмою 6-го класу не передбачено, тому з ним можна ознайомити окремих учнів, а також використати

для позакласної роботи.

Робота з матеріалом підручника

На першому уроці

- Для роботи в класі: § 9; № 284, 285, 288, 290, 291, 292, 296, 309.
- Для роботи вдома: § 9; № 289, 293-295, 310.

На другому уроці

- Для роботи в класі: § 9; № 286, 287, 297, 299, 300, 302-304, 306, 307, 312.
- Для роботи вдома: § 9; № 298, 301, 305, 308, 311.

Вказівки та розв'язання вправ

299. а) $\frac{x}{45} = \frac{1}{9}$, $\frac{x}{45} = \frac{5}{45}$, $x = 5$.

301. а) $\frac{2}{3} + \frac{2}{6} = \frac{2}{3} + \frac{1}{3} = \frac{3}{3} = 1$.

304. а) $P = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$ (м).

306. Зверніть увагу на те, що $1001 = 7 \cdot 11 \cdot 13$.

308. Квадратів одноклітинних – 12, чотириклітинних – 6, дев'ятиклітинних – 2, а всього $12 + 6 + 2 = 20$.

310. Якщо шукана сторона квадрата x , то $x \cdot x = 28 \cdot 7 = 14 \cdot 14$, $x = 14$ (дм).

312*. Якщо на другому складі x т вугілля, то на першому $x + 300$, а на третьому $x + 500$. Оскільки на трьох складах всього 1400 т, то $x + x + 300 + x + 500 = 1400$, $332x = 600$, $x = 200$ (т).

За діаграмою, яка є в підручнику, задачу можна розв'язати так:

$$(1400 - 300 - 500) : 3 = 200.$$

Відповідь. 500 т, 200 т і 700 т.

Особисті нотатки вчителя _____

_____

_____